

UCHWAŁA

Dnia 9 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Marek Dobrowolski

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

SSN Marek Motuk

SSN Marek Siwek

SSN Paweł Wojciechowski

Protokolant starszy inspektor sądowy Marta Brzezińska

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 9 października 2024 r., przedstawionych do rozstrzygnięcia na podstawie art. 82 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, przez skład Sądu Najwyższego rozpoznający środek odwoławczy, postanowieniem z dnia 21 marca 2023 r., sygn. akt II ZOW 86/22, składowi siedmiu sędziów Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego, następujących zagadnień prawnych wymagających zasadniczej wykładni ustawy:

1. „Czy brak doręczenia sędziemu Sądzie Najwyższym postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wyznaczeniu go do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej powoduje, że nie rozpoczęła się w stosunku do niego kadencja, o której mowa w art. 22b § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 o Sądzie Najwyższym, umożliwiającą podejmowanie czynności procesowych w tej Izbie i w rezultacie stanowiącą o udziale w składzie sądu osoby nieuprawnionej, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.”;
2. „Czy art. 35 § 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 o Sądzie Najwyższym w związku z 22a § 1 tej ustawy, w aspekcie art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 65 ust. 1 Konstytucji RP, powinien być interpretowany w ten sposób, że w ciągu pięcioletniej kadencji okres orzekania sędziego, który nie wyraził zgody na orzekanie w Izbie

Odpowiedzialności Zawodowej, nie może przekraczać 6 miesięcy w ciągu roku, liczonego od dnia wydania postanowienia Prezydenta RP?”

„Czy brak doręczenia sędziemu Sądu Najwyższego postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wyznaczeniu go do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej powoduje, że nie rozpoczęła się w stosunku do niego kadencja, o której mowa w art. 22b § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 o Sądzie Najwyższym, umożliwiającą podejmowanie czynności procesowych w tej Izbie i w rezultacie stanowiąca o udziale w składzie sądu osoby nieuprawnionej, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.?”;

2. „Czy art. 35 § 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 o Sądzie Najwyższym w związku z 22a § 1 tej ustawy, w aspekcie art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 65 ust. 1 Konstytucji RP, powinien być interpretowany w ten sposób, że w ciągu pięcioletniej kadencji okres orzekania sędziego, który nie wyraził zgody na orzekanie w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, nie może przekraczać 6 miesięcy w ciągu roku, liczonego od dnia wydania postanowienia Prezydenta RP?”

podjął uchwałę:

podjął uchwałę:

I. Brak doręczenia sędziemu Sądu Najwyższego postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wyznaczeniu sędziego do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej nie powoduje, że nie rozpoczęła się w stosunku do niego kadencja, o której mowa w art. 22b § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym;

II. Niewyrażenie zgody przez sędziego na orzekanie w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej nie jest podstawą do skrócenia okresu jego kadencji, określonej w art. 22b § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, na podstawie art. 35 § 3 w zw. z art. 22a § 1 tej ustawy.

Wiesław Kozielowicz

Tomasz Demendecki

Marek Dobrowolski

Zbigniew Korzeniowski

Marek Motuk

Marek Siwek

Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

Zagadnienia będące przedmiotem pytań prawnych powstały w następującym układzie procesowym:

Zarządzeniem nr [...] wydanym 25 kwietnia 2022 r. przez Prokuratora Okręgowego w K., prokurator Prokuratury Rejonowej w C.– P. M. został zawieszony w czynnościach służbowych.

Następnie Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego, postanowieniem z 31 maja 2022 r. wszczął postępowanie wyjaśniające wobec P. M. - prokuratora Prokuratury Rejonowej w C., w sprawie oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa w toku prowadzonych i nadzorowanych przez niego postępowań przygotowawczych oraz w związku z uchybieniami ujawnionymi w wyniku badania akt postępowań przygotowawczych pozostających w jego referacie.

Postanowieniem z 5 lipca 2022 r. wydanym w sprawie o sygn. akt [...], wszczęto wobec P. M. - prokuratora Prokuratury Rejonowej w C. postępowanie dyscyplinarne, dotyczące popełnienia przez niego czterdziestu sześciu deliktów dyscyplinarnych wyczerpujących dyspozycję art. 137 § 1 ust. 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze.

Pismem z 13 października 2022 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego wniósł o przedłużenie na dalszy niezbędny okres, tj. do dnia 26 kwietnia 2023 r., zawieszenia w czynnościach P. M. - prokuratora Prokuratury Rejonowej w C.

Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym postanowieniem z 24 października 2022 r. wydanym w sprawie o sygn. akt [...], przedłużył zawieszenie w czynnościach służbowych P. M. - prokuratora Prokuratury Rejonowej w C. na dalszy niezbędny okres, tj. do dnia 26 kwietnia 2023 r.

Odwołania od postanowienia z 24 października 2022 r. wnieśli obwiniony i jego obrońca – prokurator J. S. Sprawę w przedmiocie rozpoznania odwołań, zarządzeniem Prezesa Izby Odpowiedzialności Zawodowej z 9 grudnia 2022 r., wpisano do repertorium II ZOW.

Następnie sprawie nadano sygn. akt II ZOW 86/22 i przydzielono ją do rozpoznania Sądowi Najwyższemu w następującym składzie: SSN Marek Motuk (Przewodniczący), SSN Krzysztof Staryk (sprawozdawca) oraz ławnik SN Arkadiusz Sopata.

Zarządzeniem Przewodniczącej Wydziału II Izby Odpowiedzialności Zawodowej z 20 stycznia 2023 r., wyznaczono termin rozprawy w sprawie II ZOW 86/22 na 21 marca 2023 r.

W dalszej kolejności, złożonym do akt oświadczeniem z 20 marca 2023 r. SSN Krzysztof Staryk wskazał, że do dnia wydania oświadczenia nie otrzymał postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 17 września 2022 r. w sprawie wyznaczenia go, jako sędziego Sądu Najwyższego do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego przez okres 5 lat. W związku z tym wniósł o odroczenie posiedzenia i na podstawie art. 82 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym o przedstawienie przez skład Sądu Najwyższego rozpoznającego środek odwoławczy następujących zagadnień prawnych do rozstrzygnięcia składowi siedmiu sędziów Sądu Najwyższego:

1. „Czy brak doręczenia sędziemu Sądu Najwyższego postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wyznaczeniu go do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej powoduje, że nie rozpoczęła się w stosunku do niego kadencja, o której mowa w art. 22b § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 o Sądzie Najwyższym, umożliwiającą podejmowanie czynności procesowych w tej Izbie i w rezultacie stanowiąca o udziale w składzie sądu osoby nieuprawnionej, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.?”;

W przypadku negatywnej odpowiedzi:

2. „Czy art. 35 § 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 o Sądzie Najwyższym w związku z 22a § 1 tej ustawy, w aspekcie art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 65 ust. 1 Konstytucji RP, powinien być interpretowany w ten sposób, że w ciągu pięcioletniej kadencji okres orzekania sędziego, który nie wyraził zgody na orzekanie w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, nie może przekraczać 6 miesięcy w ciągu roku, liczonego od dnia wydania postanowienia Prezydenta RP?”.

Sąd Najwyższy postanowieniem z 21 marca 2023 r., w sprawie o sygn. akt II ZOW 86/22, na podstawie art. 82 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r. poz. 1904 ze zm.), przedstawił do rozstrzygnięcia składowi siedmiu sędziów Sądu Najwyższego następujące dwa zagadnienia prawne:

1. „Czy brak doręczenia sędziemu Sądu Najwyższego postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wyznaczeniu go do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej powoduje, że nie rozpoczęła się w stosunku do niego kadencja, o której mowa w art. 22b § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 o Sądzie Najwyższym, umożliwiającą podejmowanie czynności procesowych w tej Izbie i w rezultacie stanowiąca o udziale w składzie sądu osoby nieuprawnionej, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.?”;

W przypadku negatywnej odpowiedzi,

2. „Czy art. 35 § 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 o Sądzie Najwyższym w związku z 22a § 1 tej ustawy, w aspekcie art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 65 ust. 1 Konstytucji RP, powinien być interpretowany w ten sposób, że w ciągu pięcioletniej kadencji okres orzekania sędziego, który nie wyraził zgody na orzekanie w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, nie może przekraczać 6 miesięcy w ciągu roku, liczonego od dnia wydania postanowienia Prezydenta RP?”.

W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że wprawdzie 27 września 2022 r. pod pozycją 924 opublikowano w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 września 2022 r. w sprawie wyznaczenia 11 sędziów Sądu Najwyższego do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego przez okres 5 lat, jednak nie było takiego obowiązku prawnego, wynikającego z ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych niektórych innych aktów prawnych (Dz.U. Nr 62, poz. 718), a ponadto żaden przepis nie stanowi, że ogłoszenie aktu urzędowego w indywidualnej sprawie zastępuje doręczenie adresatowi decyzji w formie pisemnej.

W dalszej części uzasadnienia Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że akty urzędowe, w tym określone w art. 144 Konstytucji RP akty urzędowe Prezydenta, podlegają doręczeniu w formie pisemnej stosownie do zasady z art. 14 § 1a k.p.a. Konstytucja RP ani ustawa o Sądzie Najwyższym (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r. poz. 1904 ze zm.; dalej jako: ustawa) nie przewidują wyjątków od tej zasady. Doręczenie aktu urzędowego powoduje rozpoczęcie adekwatnych skutków prawnych. Tylko skuteczne doręczenie sędziemu Sądowi Najwyższemu postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wyznaczeniu go do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej powoduje, że rozpoczęła się w stosunku do niego kadencja, o której mowa w art. 22b § 1 ustawy, umożliwiającą podejmowanie czynności procesowych w tej Izbie.

Sąd Najwyższy wskazał, że regułę tę potwierdza art. 33 § 1 ustawy, zgodnie z którym stosunek służbowy sędziego Sądu Najwyższego nawiązuje się z chwilą doręczenia mu aktu powołania. Przez analogię należy uznać, że z chwilą

doręczenia postanowienia Prezydenta o wyznaczeniu do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej rozpoczyna się pięcioletnia kadencja umożliwiająca orzekanie w tej Izbie. Również zdanie pierwsze art. 15a § 2 ustawy, a zwłaszcza określenie „wyznaczenie ostatniego sędziego” wskazuje, że wyznaczenie sędziów do orzekania ma charakter indywidualny, a nie zbiorowy. Sąd Najwyższy zaznaczył, że wymaga to doręczenia sędziom indywidualnych postanowień o wyznaczeniu do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej. W ocenie Sądu Najwyższego potwierdza to także art. 15b § 1 ustawy wskazujący, że kadencja Prezesa Izby może rozpocząć się później niż dzień powołania na to stanowisko, a także, iż rozpoczęcie kadencji sędziów orzekających w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej może się rozpocząć później niż powołanie na stanowisko Prezesa Izby.

Sąd Najwyższy w dalszej części uzasadnienia zauważył, że niewątpliwie doręczeniu w formie pisemnej powinny podlegać w szczególności te akty urzędowe (w tym akty urzędowe wydawane przez Prezydenta), które nakładają na obywateli dodatkowe lub nowe obowiązki. Po otrzymaniu takiego aktu urzędowego obywatel może bowiem skutecznie odwołać się do sądów administracyjnych – zwłaszcza w sytuacji, gdy nałożone na niego obowiązki mają charakter dyskryminacyjny. Nałożenie na sędziego obowiązku orzekania równocześnie w dwóch izbach Sądu Najwyższego w podwójnym wymiarze czasu pracy (za jednym wynagrodzeniem, bez możliwości wniesienia sprzeciwu) ma charakter dyskryminacyjny w porównaniu do pozostałych sędziów tego Sądu, a zwłaszcza w porównaniu do osób orzekających w Izbie Dyscyplinarnej, którym po trzech latach orzekania zapewniono dobrowolne przejście – nawet 18 lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego – w stan pełnopłatnej „bezczynności zawodowej”, omyłkowo nazwany „stanem spoczynku” (art. 11 ust. 2 ustawy nowelizacyjnej z dnia 9 czerwca 2022 r.).

Akty urzędowe mające postać postanowień w indywidualnej sprawie nie są aktami normatywnymi i powinny być doręczone na takich samych zasadach (w formie pisemnej) jak postanowienia o powołaniu sędziego lub postanowienia o nadaniu odznaczeń – zwłaszcza w sytuacji, gdy sędziowie zostali zaskoczeni

niespodziewanymi postanowieniami, gdyż nie składali w tej kwestii żadnych wniosków ani nie wyrażali zgody na wyznaczanie im dodatkowych zadań.

W uzasadnieniu dodano, że w Sądzie Najwyższym nie ma również oryginału ani potwierdzonego za zgodność z oryginałem odpisu postanowienia Prezydenta z dnia 17 września 2002 r.

Jak zauważył Sąd Najwyższy, stwierdzenie przez sędziego, że nie otrzymał jeszcze pisemnego postanowienia Prezydenta w sprawie wyznaczenia go do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, wywołało w ocenie Sądu Najwyższego wątpliwości prawne co do możliwości wydawania orzeczeń w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, będące asumptem do przedstawienia Sądowi Najwyższemu (w powiększonym składzie) do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego – wywołującego kontrowersje w kontekście stanowiska osób wyznaczających rozprawy w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej jeszcze przed doręczeniem wszystkim sędziom postanowień Prezydenta RP z dnia 17 września 2022 r., a nawet przed opublikowaniem tego postanowienia w Monitorze Polskim.

Dodatkowo w uzasadnieniu wskazano, że do kategorii bezwzględnych przyczyn odwoławczych, będących jednocześnie podstawą wznowienia postępowania z urzędu, należą między innymi te, które dotyczą najpoważniejszych naruszeń w zakresie składu sądu orzekającego. Obejmują one sytuacje, w których w wydaniu orzeczenia brała udział osoba nieuprawniona lub niezdolna do orzekania bądź podlegająca wyłączeniu na podstawie art. 40 k.p.k. (art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.), a także materializują się wówczas, gdy sąd był nienależycie obsadzony lub którykolwiek z jego członków nie był obecny na całej rozprawie (art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.).

Odnosząc się do drugiego zagadnienia prawnego, Sąd Najwyższy wskazał, że zgodnie z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny. Zasada równego traktowania zaliczona została do ogólnych zasad prawa unijnego, określonych w art. 6 Traktatu o Unii Europejskiej

(por. wyrok TSUE z dnia 1 marca 2011 r. w spr. C-236/09 Association belge des Consommateurs Test-Achats ASBL, ECLI:EU:C:2011:100). Art. 6 TUE stanowi w ust. 2, że Unia szanuje prawa podstawowe zagwarantowane w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz wynikające z tradycji konstytucyjnych wspólnych dla państw członkowskich, jako zasady ogólne prawa wspólnotowego. Te prawa podstawowe zostały ujęte w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, która od 1 grudnia 2009 r. ma taką samą moc prawną jak traktaty (art. 20 tej Karty wyraża ogólną zasadę równości: „Wszyscy są równi wobec prawa”).

Sąd Najwyższy podkreślił, że w myśl art. 35 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym sędzia obejmuje stanowisko w izbie Sądu Najwyższego wskazane przez niego w karcie zgłoszenia kandydata (§ 1). Sędzia, za jego zgodą, może zostać przeniesiony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego na stanowisko w innej izbie (§ 2). Sędzia może być wyznaczony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do udziału w rozpoznaniu określonej sprawy w innej izbie oraz za zgodą sędziego, do orzekania na czas określony w innej izbie. Wyznaczenie sędziego do orzekania w innej izbie, bez jego zgody, może nastąpić na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy w roku.

Sąd Najwyższy zaznaczył, że w dniu 27 września 2022 r. pod pozycją 924 opublikowano w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 września 2022 r. w sprawie wyznaczenia 11 sędziów Sądu Najwyższego do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego przez okres 5 lat. Zgodnie z art. 179 Konstytucji RP sędziowie są powoływani przez Prezydenta Rzeczypospolitej, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, na czas nieoznaczony. Konstytucja RP nie ustanawia kompetencji Prezydenta do „wyznaczania” sędziów do orzekania w konkretnej sprawie lub w konkretnej kategorii spraw na czas oznaczony.

Art. 22a § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym stanowi, że w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej orzeka 11 sędziów orzekających w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, wyznaczonych do orzekania w tej izbie na kadencję, o której mowa w art. 22b § 1 albo art. 22c § 3, przez Prezydenta Rzeczypospolitej

Polskiej spośród sędziów Sądu Najwyższego wylosowanych na posiedzeniu Kolegium Sądu Najwyższego przez przewodniczącego tego kolegium. Natomiast zgodnie z art. 35 § 3 tej ustawy sędzia może być wyznaczony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do udziału w rozpoznaniu określonej sprawy w innej izbie oraz za zgodą sędziego, do orzekania na czas określony w innej izbie. Wyznaczenie sędziego do orzekania w innej izbie, bez jego zgody, może nastąpić na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy w roku. Po upływie okresu wyznaczenia sędziego do orzekania w innej izbie, sędzia podejmuje czynności w sprawach przydzielonych mu w tej izbie do ich zakończenia.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu, wyznaczenie 11 sędziów bez uzyskania ich zgody do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na okres dłuższy niż 6 miesięcy w roku – tzn. na okres 5 lat (na kadencję, o której mowa w art. 22b § 1 albo art. 22c § 3 ustawy) stanowi gorsze ich traktowanie niż pozostałych sędziów i stanowi oczywiste naruszenie określonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP zasady równego traktowania obywateli.

W uzasadnieniu zaznaczono, że Konstytucja RP, gwarantując wolność wyboru i wykonywania zawodu, zapewnia ochronę zarówno na etapie podejmowania pracy, jak i późniejszego jej wykonywania. Art. 65 ust. 1 Konstytucji RP nakazuje ustawodawcy zapewnienie możliwości wyboru zawodu i miejsca pracy oraz możliwości wykonywania zawodu w sposób wolny od zewnętrznej ingerencji, w możliwie najszerszym zakresie (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 marca 2001 r., K 32/00, OTK 2001/3/50). Paradoksalnie – powszechnie krytykowane z powodu wadliwości ich czynności - osoby zatrudnione na stanowiskach sędziów w likwidowanej Izbie Dyscyplinarnej mogły po likwidacji tej izby dobrowolnie wybrać nową izbę (art. 10 ust. 1-4 ustawy nowelizacyjnej - Dz.U. z 2022 r. poz. 1259), a grupie sędziów wyznaczanych do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej odmówiono tej dobrowolności zarówno na etapie tworzenia izby, jak i później. Zgodnie bowiem z art. 22a § 8 w związku z art. 22b ustawy sędzia Sądu Najwyższego nie może odmówić udziału w losowaniu, wyznaczeniu do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej ani orzekania w tej izbie po wyznaczeniu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej przez okres

pięcioletniej kadencji. Naruszający zasadę równego traktowania § 4 art. 35 ustawy również ma charakter restrykcyjny (dyskryminacyjny) w stosunku do sędziów Izby Odpowiedzialności Zawodowej i dlatego nie powinien być stosowany. W uzasadnieniu wskazano, że ustawodawca w sposób bezrefleksyjny i nieracjonalny zredukował – w drodze losowania jak w grach hazardowych – liczbę sędziów wybieranych do Izby Odpowiedzialności Zawodowej do 33 osób (art. 22a § 2 ustawy), uniemożliwiając zgłoszenie, na zasadzie dobrowolności, swoich kandydatur wszystkim kompetentnym sędziom.

Dodatkowo Sąd Najwyższy wskazał, że Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w postanowieniu z 23 lutego 2023 r. sygn. akt VI SA/Wa 8158/22 w sprawie ze skargi SSN Pawła Grzegorzcyka na postanowienie Prezydenta RP z 17 września 2022 r., nr 1130.81.2022 o wyznaczeniu do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego postanowił wstrzymać wykonanie zaskarżonego postanowienia w części dotyczącej Pawła Grzegorzcyka.

Sąd Najwyższy przywołał uzasadnienie tego postanowienia, w którym Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie podkreślił, że zgodnie z wyrokiem TSUE z 5 października 2021 r. wydanym w sprawie C-487/19, zasada skutecznej ochrony sądowej praw, jakie jednostki wywodzą z prawa Unii, stanowi zasadę ogólną prawa Unii, wynikającą z tradycji konstytucyjnych wspólnych państwom członkowskim, wyrażoną w Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz potwierdzoną obecnie w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej.

W odpowiedzi na zobowiązanie do przedstawienia stanowiska odnoszącego się do zagadnień prawnych, Departament Postępowania Sądowego Prokuratury Krajowej pismem z 18 czerwca 2024 r., wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego podjęcia uchwały.

Skład powiększony Sądu Najwyższego

w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej zważył, co następuje:

Przedstawione zagadnienia prawne mają na uwadze sytuację sędziów Sądu Najwyższego wylosowanych i wyznaczonych do orzekania w utworzonej Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, po zniesieniu Izby Dyscyplinarnej na mocy ustawy z 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1259) i dlatego uzasadnione jest podjęcie uchwały ze względu na istotne kwestie ustrojowe i procesowe, które w ocenie zwykłego składu mogą budzić poważne wątpliwości w zakresie wykładni przepisów.

I

Pierwsze zagadnienie prawne nie kwestionuje prawa (obowiązku) Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do wyznaczenia sędziego do Izby Odpowiedzialności Zawodowej (dalej: IOZ). Natomiast punktem ciężkości zagadnienia jest art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., czyli kwestia zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej.

Odpowiedź na pytanie wymaga odróżnienia wyboru sędziego do orzekania w IOZ, od bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. w danej sprawie, gdyż przedmiotem regulacji tego przepisu nie jest wybór sędziów orzekających w IOZ.

Art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. ma swoje samodzielne znaczenie w ocenie postępowania w sprawie karnej (dyscyplinarnej) i dlatego nie może być dowolnie szeroko aplikowany w sferze ustrojowej, zwłaszcza, że wybór sędziego do orzekania w IOZ ma bezpośrednie umocowanie w ustawie. Wybór sędziego do orzekania w tej Izbie, który jest zgodny z ustawą, nie może składać się jednocześnie na bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. Sędzia Sądu Najwyższego powołany przez Prezydenta RP na to stanowisko, wybrany w procedurze ustawowej do orzekania w IOZ, nie może być uznany z tej przyczyny za osobę nieuprawnioną lub niezdolną do orzekania bądź podlegającą wyłączeniu na podstawie art. 40 k.p.k.

Mimo to zagadnienie wydaje się wynikać z szerszego założenia, że bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. spełnia się wobec braku doręczenia indywidualnie sędziemu postanowienia Prezydenta RP

z 17 września 2022 r., w sprawie wyznaczenia sędziów Sądu Najwyższego do orzekania w IOZ. W konsekwencji nie tylko sprawa, w której powstało pytanie, ale wszystkie sprawy rozpoznane w IOZ miałyby być dotknięte tą wadliwością procesową.

Założenie o bezwzględnej przyczynie odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., łączonej z wyborem sędziego do IOZ, powinno mieć oparcie w prawie. Sąd pytający nie odwołuje się w tym zakresie do odpowiedniego stosowania procedury karnej. Chodzi o to, że wysoce wątpliwe, a wręcz nieuprawnione, byłoby stosowanie przepisów procedury karnej, na podstawie art. 128 usp w zw. z art 10 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, do wyboru sędziego do IOZ, gdyż ten wybór nie jest objęty tą procedurą. Tym bardziej, że jedynym łącznikiem procedury wyboru sędziów orzekających w IOZ z regulacją z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., ma być samo niedoręczenie postanowienia o wyznaczeniu sędziego do orzekania w tej Izbie, nawet gdy oceniane jest jako niedopełnienie obowiązku.

Odpowiedź na pytanie jest negatywna, gdyż nie jest uprawnione założenie, na którym oparto pytanie, czyli że postanowienie Prezydenta RP o wyznaczeniu sędziów do orzekania w IOZ powinno być indywidualnie doręczone wyznaczonemu sędziemu. Odpowiedź ma oparcie w pozycji ustrojowej Prezydenta RP i w treści obowiązków sędziego Sądu Najwyższego określonych w ustawie.

Prezydent RP 17 września 2022 r. wyznaczył 11 sędziów Sądu Najwyższego do orzekania w IOZ na kadencję, o której mowa w art. 22b § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Postanowienie Prezydenta RP zostało ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", pod poz. 924/2022 r. Sąd Najwyższy doręczył wyznaczonym sędziom fotokopie tego postanowienia.

Indywidualne wręczenie ani doręczenie tego postanowienia sędziom wyznaczonym nie było wymagane i konieczne, gdyż procedura wyboru sędziów orzekających w IOZ ma tu samodzielne znaczenie. Nie określa takiego obowiązku i nie wymaga indywidualnego zawiadomienia sędziego poprzez doręczenie

postanowienia Prezydenta RP, jako warunku *sine qua non* wyznaczenia do orzekania w tej Izbie.

Zgodnie z Konstytucją RP Prezydent RP wykonuje swoje zadania w zakresie i na zasadach określonych w Konstytucji RP i ustawach (art. 126 ust. 3). Prezydent RP wydaje rozporządzenia i zarządzenia na zasadach określonych w art. 92 i art. 93 Konstytucji RP. Wydaje też postanowienia w zakresie realizacji pozostałych swoich kompetencji (art. 142 ust. 1 i 2 Konstytucji RP).

Wprawdzie wyznaczenie sędziego do orzekania w IOZ nie jest aktem generalnym, tylko indywidualnym, to sytuacja ta nie wystarcza do stwierdzenia, że warunkiem skuteczności wyznaczenia sędziego do orzekania w IOZ było doręczenie postanowienia wyznaczonemu sędziemu. Rzecz w tym, iż każdy z wyznaczonych sędziów został wcześniej powołany przez Prezydenta RP na urząd sędziego SN. Po złożeniu ślubowania sędzia otrzymał potwierdzenie aktu powołania na urząd sędziego SN. Sędzią SN jest osoba, którą Prezydent RP powołał na to stanowisko.

Jako że zgodnie z ustawą sędzia Sądu Najwyższego może być wylosowany i wyznaczony do orzekania w IOZ, to znaczenie ma samo wyznaczenie, a nie doręczenie postanowienia o wyznaczeniu, gdyż ustawa takiego warunku nie określa. W szczególności sędzia nie składa kolejnego ślubowania, natomiast ustawa wymaga od wyznaczonego sędziego wykonywania obowiązków orzeczniczych również w IOZ. Jednocześnie potwierdzenie indywidualnego wyznaczenia do orzekania w IOZ poprzez doręczenie sędziemu postanowienia Prezydenta RP o wyznaczeniu sędziego do orzekania w IOZ nie jest konieczne, gdyż ustawa nie nakłada takiego obowiązku. Innymi słowy sędzią SN orzekającym w IOZ, jest sędzia powołany przez Prezydenta RP i wybrany w procedurze wyboru do orzekania w tej Izbie.

Zmiana ustroju Sądu Najwyższego wprowadzona ustawą z 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1259), polegająca na zniesieniu Izby Dyscyplinarnej i utworzeniu Izby Odpowiedzialności Zawodowej, wyraża się m.in. w tym, że z woli ustawodawcy

każdy sędzia SN, z nielicznymi wyjątkami (art. 22a § 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym), mógł zostać wylosowany i wyznaczony do orzekania w nowej Izbie. Ustawodawca zdecydował, że w pierwszym etapie decydować będzie wylosowanie 33 sędziów, z których w drugim etapie Prezydent RP wyznaczy 11 sędziów.

Prezydent RP wykonał swój obowiązek w zakresie i na zasadach określonych w ustawie - art. 126 ust. 3 Konstytucji RP w zw. z art. 22a § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym.

Nowa regulacja dotycząca IOZ, w tym wyboru sędziów orzekających w tej Izbie jest całościowa, czyli odnosi się do pierwszej i kolejnych kadencji.

Argumentacja podniesiona w pytaniu, że postanowienie Prezydenta RP zostało ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" choć nie musiało, nie prowadzi do wniosku, że wyznaczeni sędziowie powinni otrzymać indywidualne akty wyznaczenia, czyli tak jak sędziowie powoływani na stanowisko.

Obowiązek Prezydenta RP wyznaczenia sędziego do IOZ nie jest obowiązkiem tożsamym z powołaniem na stanowisko sędziego SN. Z tej przyczyny nie jest uprawnione odwoływanie się do analogii z art. 33 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Czym innym jest pierwotne nawiązanie stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego i czym innym jest późniejsze wyznaczenie do orzekania w IOZ. Powołanie na stanowisko SN i wyznaczenie do IOZ to osobne zdarzenia prawne, które ustawa wyraźnie odróżnia, czyli inne znaczenie ma powołanie i inne znaczenie ma wyznaczenie. Słownikowo „wyznaczyć” oznacza powierzenie funkcji, stanowiska, polecenie wykonania czegoś. Przykładowo w okresie przejściowym Pierwszy Prezes SN był uprawniony do wyznaczania sędziów SN, do orzekania w IOZ (art. 8 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw - Dz. U. poz. 1259).

Z ustawy o Sądzie Najwyższym jednoznacznie wynika, iż obok pierwotnej instytucji powołania sędziego Sądu Najwyższego jest jeszcze instytucja wyznaczenia, która nie jest tożsama z powołaniem.

Potwierdza to, że wyznaczenie nie rodzi stosunku służbowego sędziego w Sądzie Najwyższym, a tylko czasowo zmienia zakres spraw, które sędzia rozpoznaje.

Wobec istotnej zmiany sądownictwa dyscyplinarnego, ustawodawca wyznaczenie sędziów do orzekania w IOZ powierzył Prezydentowi RP, jednak bez obowiązku indywidualnego zawiadamiania o wyznaczeniu, czyli bez obowiązku doręczenia sędziemu postanowienia o wyznaczeniu. Obowiązek Prezydenta RP obejmuje tylko samo wyznaczenie i na tym jego akt urzędowy się kończy. Sędziowie wyznaczeni do orzekania w IOZ są już sędziami SN i orzekają w innych Izbach SN. Zostali zatem wcześniej powołani do SN i złożyli ślubowanie.

Wyznaczenie do orzekania w IOZ jest częścią ustawowej procedury wyboru sędziów orzekających w tej Izbie. Pierwszym etapem tej procedury było losowanie na posiedzeniu Kolegium SN sędziów do orzekania w IOZ, w liczbie trzykrotnie większej niż liczba sędziów, która miała orzekać w tej Izbie. Wylosowano 33 sędziów SN. Z tej grupy Prezydent wyznaczył 11 sędziów, zgodnie z art. 22a § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, na kadencję, o której mowa w art. 22b § 1 albo art. 22c § 3 tej ustawy.

Sumując, w odpowiedzi na pierwsze pytanie istotne jest to, że brak jest podstawy prawnej do stwierdzenia, iż wyznaczenie sędziego SN do IOZ bez doręczenia mu postanowienia Prezydenta RP powoduje nieważność wyznaczenia albo wadliwość składu orzekającego w sprawie rozpoznawanej w IOZ.

W systemie prawa nieważność czynności albo postępowania nie jest sytuacją dowolną. Ma tę cechę, że jest wyraźnie określona w ustawie, bo to prawodawca decyduje, które relacje, czynności lub postępowania są nieważne. Chodzi więc o wyraźne wskazanie w prawie, które czynności są nieważne i z czego wynika nieważność (przykładowo art. 58 k.c., art. 83 k.c., art. 379 k.p.c.).

W sprawie nie ma zastosowania art. 14 k.p.a., gdyż Prezydent RP wyznaczając sędziego do orzekania w IOZ nie rozpoznał sprawy administracyjnej ani nie podejmował czynności administracyjnej. Wykonał obowiązek określony w ustawie zgodny z ustawą zasadniczą (art. 176 ust. 2 Konstytucji RP).

II

Na pytanie drugie odpowiedź jest również negatywna. Na wstępie zauważyć należy, że procedura wyboru sędziów orzekających w IOZ została określona w ustawie i jest objęta domniemaniem konstytucyjności. Kształtuje ono urząd Sądu Najwyższego, a w szerszej perspektywie także postępowanie przed Sądem Najwyższym. Tym samym realizuje zawarte w art. 176 ust. 2 Konstytucji RP upoważnienie dla ustawodawcy do określenia ustroju i właściwości sądów oraz postępowania przed sądami.

Sędzia sprawuje szczególną funkcję, jego zadanie polega na sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP). Sąd nie jest zwykłym zakładem pracy. To ustawodawca bezpośrednio określa prawa i obowiązki sędziego, dlatego sędzia pozostaje w szczególnym stosunku służbowym i przyjmuje zakres obowiązków wynikający z ustawy. Czas pracy sędziego jest określony wymiarem jego zadań (art. 83 usp), dlatego wzorzec oceny z art. 65 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji RP nie jest adekwatny, nie tylko w ocenie wyznaczenia sędziego do orzekania w innej Izbie bez jego zgody na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy w roku, ale także do oceny wyznaczenia do orzekania w IOZ na podstawie art. 22a § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, na okres kadencji. W związku z dzieleniem orzekania w dwóch Izbach SN ustawa nakazuje odpowiednie zmniejszenie obowiązków w Izbie, w której sędzia orzekał przed wyznaczeniem do orzekania w IOZ.

Z tych samych względów nie ma podstaw do stwierdzenia kolizji z zasadą równości z art. 32 Konstytucji RP. Skoro pracodawcą sędziego jest Rzeczpospolita Polska, to nie jest to relacja taka jak w zwykłym stosunku pracy, pozwalająca na umowne kształtowanie treści stosunku pracy. Sędzia jest szczególnym pracownikiem, właśnie dlatego, że jego stosunek zatrudnienia jest określony

bezpośrednio w Konstytucji RP. Sędzia wykonuje swoją służbę wobec wszystkich osób i podmiotów, co jednocześnie tłumaczy stawiane mu wymagania w zakresie niezawisłości i podległości ustawie oraz apolityczności (art. 178 Konstytucji RP). Ustawowy obowiązek losowania sędziów spośród sędziów Sądu Najwyższego będący pierwszym etapem wyłaniania sędziów orzekających w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w pełni realizuje wymogi wynikające z konstytucyjnej zasady równości wobec prawa. Istotną cechą relewantną, która pozwala na takie stwierdzenie jest w tym przypadku taki sam, równy status sędziego Sądu Najwyższego. Inaczej mówiąc, ww. rozwiązanie nie może naruszać art. 32 Konstytucji RP w sytuacji, gdy u podstaw przyjętej metody kompletowania składu Izby Odpowiedzialności Zawodowej jest możliwość zasiadania w niej każdego sędziego orzekającego w jednej z pozostałych Izb Sądu Najwyższego (art. 22a § 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym). Dodatkowym elementem wzmacniającym zasadność przyjętego stanowiska jest kadencyjność orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej. Oznacza ono bowiem, że po zakończeniu kadencji dojdzie do zmiany składu sędziowskiego Izby Odpowiedzialności Zawodowej, a sędziowie, którzy zakończą orzekanie w Izbie z mocy ustawy są wyłączeni z wyłaniania nowego jej składu (art. 22a § 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym).

Prowadzi to do stwierdzenia, że wyznaczenie sędziego do orzekania w IOZ nie naruszało zasady równości, a także wolności wyboru i wykonywania zawodu oraz wyboru miejsca pracy (art. 32 i art. 65 ust. 1 Konstytucji RP). W odniesieniu do drugiego wzorca ustawa zasadnicza zastrzega wyjątki które określa ustawa (art. 65 ust. 1 zdanie drugie Konstytucji RP).

Nie można zatem podzielić zapatrywania składu pytającego, że o orzekaniu w IOZ decydować ma wola sędziego, czyli jego zgoda. Nie można podzielić także argumentacji, że ustawodawca w sposób niewłaściwy zredukował liczbę sędziów wybieranych do IOZ do 33 osób, uniemożliwiając zgłoszenie, na zasadzie dobrowolności, swoich kandydatur wszystkim kompetentnym sędziom.

W ocenie składu powiększonego należy zachować określoną wstrzeźliwość w ocenie zarzucanej niezgodności nowej regulacji dotyczącej IOZ

z ustawą zasadniczą, tak aby nie było kolizji z zasadą nieorzekania w swojej sprawie (*iudex in causa sua*).

Rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę może być ocenione jako sytuacja obiektywnego wyboru, dlatego może je wypełniać z jednej strony losowanie 33 sędziów spośród sędziów SN orzekających w pozostałych Izbach Sądu Najwyższego, a z drugiej wyznaczenie 11 sędziów przez Prezydenta RP.

Takie ukształtowanie sądu dyscyplinarnego w Sądzie Najwyższym przez ustawodawcę nie stanowiło novum. Taki pomysł przedstawiła Pierwsza Prezes SN prof. Małgorzata Gersdorf w projekcie z 11 listopada 2017 r. i ten projekt został przekazany wówczas Prezydentowi RP, przy piśmie z 14 listopada 2017 r. Połączenie losowania sędziów z ostatecznym wskazaniem Prezydenta RP, mającego mocny i demokratyczny mandat od Narodu, wydaje się poprawne. Prezydent RP nie ma przy tym rozwiązaniu ustawowym możliwości wskazywania sędziów do rozpoznania konkretnej sprawy dyscyplinarnej ani wyznaczania składu rozpoznającego określone sprawy dyscyplinarne. Prezydent RP nie wykonuje czynności związanych z przydziałem sędziom konkretnych spraw dyscyplinarnych. W tym miejscu należy przywołać treść § 80 ust. 1-3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2022 r. - Regulamin Sądu Najwyższego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 806) (dalej: Regulamin SN), zgodnie z którym to Prezes Sądu Najwyższego przydziela sędziom sprawy według kolejności ich wpływu do izby, oddzielnie dla każdej kategorii spraw, dla których prowadzone jest odrębne repertorium, oraz niezależnie od wydziału, w którym sprawa została zarejestrowana.

Jak stanowi § 80 ust. 2 Regulaminu SN, sprawy, które wpłynęły do izby Sądu Najwyższego lub które zostały do niej przekazane w trybie § 76, przydzielane są sędziom na podstawie listy, o której mowa w § 78 ust. 1, lub właściwej listy dodatkowej, o której mowa w § 78 ust. 2, według kolejności alfabetycznej nazwisk na liście, chyba że sprawa podlega rozpoznaniu przez sędziego pełniącego dyżur w przypadku, o którym mowa w § 79 ust. 1. Przydzielając sprawy, Prezes Sądu Najwyższego nie może pominąć sędziego, któremu według kolejności alfabetycznej powinna zostać przydzielona sprawa, z uwzględnieniem ust. 5. Sędzia, któremu sprawa została przydzielona, jest sędzią sprawozdawcą w sprawie.

Natomiast zgodnie z ust. 3 § 80 Regulaminu SN, jeżeli po utworzeniu listy dodatkowej, o której mowa w § 78 ust. 2, dojdzie do znacznej dysproporcji w liczbie spraw przydzielonych sędziom znajdującym się na tej liście, Prezes Sądu Najwyższego może zarządzić czasowy przydział spraw bez uwzględniania listy dodatkowej.

Odnośnie do składów orzekających w sprawach dyscyplinarnych, kształtują się w sposób określony w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 622).

Jak stanowi art. 73 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym sądami dyscyplinarnymi w sprawach dyscyplinarnych sędziów Sądu Najwyższego są:

- 1) w pierwszej instancji - Sąd Najwyższy w składzie 2 sędziów orzekających w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej i 1 ławnika Sądu Najwyższego;
- 2) w drugiej instancji - Sąd Najwyższy w składzie 3 sędziów orzekających w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej i 2 ławników Sądu Najwyższego.

Zgodnie z art. 59 § 1 i 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym w rozpoznawaniu skarg nadzwyczajnych, spraw, o których mowa w art. 27a § 1 pkt 1, oraz w innych postępowaniach dyscyplinarnych, w których Sąd Najwyższy jest właściwy na podstawie przepisów odrębnych ustaw, uczestniczą ławnicy Sądu Najwyższego. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, w sprawach wskazanych w § 1, Sąd Najwyższy orzeka w składzie 2 sędziów Sądu Najwyższego i 1 ławnika Sądu Najwyższego.

Jak stanowi art. 80 ust. 7 Regulaminu SN, w sprawach rozpoznawanych w składach wieloosobowych, po przydzieleniu sprawy sędziemu sprawozdawcy, Prezes Sądu Najwyższego wydaje zarządzenie o wyznaczeniu pozostałych członków składu orzekającego, w tym przewodniczącego, mając na względzie równomierne obciążenie sędziów orzekających w izbie. Jeżeli w składzie orzekającym uczestniczy Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Prezes Sądu

Najwyższego albo przewodniczący wydziału, osoba ta jest przewodniczącym składu orzekającego.

Sumując, skoro nie zarzuca się niekonstytucyjności rozwiązania przyjętego w ustawie z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1259), dotyczącego wyboru sędziów do orzekania w IOZ, to podstawy prawnej do pozytywnej odpowiedzi na drugie pytanie nie stanowi art. 35 § 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, „w aspekcie art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 65 ust. 1 Konstytucji RP”, gdyż Izba Odpowiedzialności Zawodowej ma samodzielną podstawę w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, co obejmuje też procedurę wyboru sędziów do orzekania w tej Izbie. Sędzia nie ma prawa do orzekania tylko w sprawie zgodnej z jego „specjalizacją”. Egzamin sędziowski nie jest zawężony tylko do określonego rodzaju spraw. Temporalne orzekanie w IOZ ma samodzielną podstawę w odrębnej regulacji ustawy (art. 176 ust. 2 Konstytucji RP). Nie decyduje o nim Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, dlatego art. 35 § 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym nie ma tu zastosowania. Dłuższy okres kadencji nie jest sprzeczny z zasadą niezawisłości sędziego, bo nie ma normy, że sędzia SN orzeka tylko w jednej Izbie SN. Niezawisłość sędziego to zasadniczo sfera osobista (wewnętrzna) sędziego. Sędzia nie może odmówić orzekania w IOZ (art. 22a § 8 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym). Skargę SSN Pawła Grzegorzcyka przeciwko Polsce, w której kwestionuje wyznaczenie go do orzekania w IOZ (skarga nr 2203/23), rozpozna ETPCz, termin jej rozpoznania nie został wyznaczony.

Z tych motywów podjęto uchwałę rozstrzygającą przedstawione zagadnienia prawne.

[M. T.]

[ms]

Wiesław Kozielowicz

Tomasz Demendecki

Marek Dobrowolski

Zbigniew Korzeniowski

Marek Motuk

Marek Siwek

Paweł Wojciechowski